

МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ «ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ ТА ІНСТИТУЦІЙНІ ВЗАЄМОДІЇ У ЧАСИ ВІЙНИ І ПІСЛЯ: УКРАЇНСЬКИЙ, ЄВРОПЕЙСЬКИЙ І СВІТОВИЙ ВИМІРИ»

Віталій Лебедюк ^а

*^а кандидат наук з державного управління,
доцент кафедри національної безпеки та політології,
Національний університет «Острозька академія», Острог, Україна*

29 листопада 2025 року у м. Львів відбулася ювілейна десята міжнародна наукова конференція «Політичні партії і вибори: українські та світові практики» (пам'яті Юрія Шведа). Цьогорічна тематика конференції – «Політичні інститути та інституційні взаємодії у часи війни і після: український, європейський і світовий виміри». Конференцію організувала кафедра політології Львівського національного університету імені Івана Франка за фінансової підтримки Європейського Союзу в межах програми «Еразмус+» за напрямом «Жан Моне для вищої освіти» (Модуль «Політичні інститути та системи в Європі: порівняння і досвід для України», № 101126702).

У центрі уваги пленарної секції була інституційна довіра та легітимація влади в умовах воєнного стану. Доповненням стала тема цифрових трансформацій як чинника, що одночасно модернізує політичні практики і створює нові ризики. Символічним акцентом стала постановка проблеми «gally round the flag» з акцентом на зміну суспільної підтримки інститутів у період воєнного стану (2022–2025 рр.). А завершили пленарне засідання розмовою про кризу українського партієтворення та про те, як війна впливає на стан партій і їхню публічну риторику.

Перша секція була найбільш «псефологічною» і водночас політично чутливою: домінувала тема про те, як війна переформатовує електоральні порядки денні та змінює структуру партійної конкуренції в Європі й Україні. Уже на початку прозвучали порівняння електоральної поведінки емігрантів (в Ізраїлі та США) та того, як тема війни в Україні входить у президентську кампанію Польщі 2025 року (включно з аналізом позицій кандидатів щодо польсько-українських відносин). Доповіді також було зосереджено навколо змін у партійних системах: від моделювання реалістичних траєкторій опозиції в Угорщині під чинними виборчими правилами до аналізу наслідків парламентських виборів у Чехії

2025 року. Паралельно особливу увагу було присвячено розумінню поведінки праворадикальні і популістських акторів крізь призму їхньої реакції на війну в Україні: окремі виступи були присвячені риториці AfD щодо військової допомоги Україні та порівнювали позиції французького «Національного об'єднання» й AfD щодо повномасштабного вторгнення.

У другій половині першої секції фокус змістився ближче до українського поля: говорили про спостереження за виборами (регіональний вимір), про поляризацію та пов'язані з нею загрози в конфліктних умовах, про адаптацію діяльності парламентських партій у 2022–2025 роках і про ширший блок викликів трансформації інституту партій в Україні під час війни. Водночас увага була прикута й до тем, які зазвичай стають центральними напередодні післявоєнних виборів: корупція як рамка ідеологічного порядку, антикорупційні програми партій (порівняння українського та польського досвідів), а також проблема ідеологічної аморфності українських партій.

Друга секція продовжила пленарну дискусію: демократична стійкість vs автократичні спокуси та роль інститутів у виробленні «військової» і «післявоєнної» керованості. Тут домінував інституційний підхід: баланс владних інститутів, легітимація, спроможність, медіація, дизайн режимів. У перших доповідях порушили низку питань: якими конституційними та політико-інституційними інструментами можна втримати баланс між ефективністю управління й демократичними запобіжниками та як вимірювати інституційну спроможність і легітимацію влади в умовах воєнного стану. Водночас автори низки доповідей розглядали конкретні кейси: інституційна спроможність обласних і районних рад у воєнних умовах, вплив деформацій інституційних доменів на розвиток політичних режимів, політика історичної пам'яті як елемент опірності авторитарним заклинам. Учасники заходу обговорювали, як війна трансформує сам політичний режим України і як демократія адаптується до екзистенційних загроз.

Друга частина секції була сфокусована на питаннях громадянського суспільства, зокрема впливу партій на формування громадянського суспільства, лідерства й ефективних команд у громадському секторі, а також волонтерства як інструменту громадянської участі й зміцнення національної стійкості (з регіональними прикладами), волонтерських ініціатив як механізму міждержавної солідарності (на прикладі польської підтримки України). Показово, що також звучали теми ідентичності, інтелектуального ресурсу під час війни; учасники здійснювали порівняльний аналіз (наприклад, порівняння політичної стійкості України і Тайваню).

Третя секція була зосереджена навколо євроінтеграційних викликів та повоєнного майбутнього України. Домінували три теми: інтеграційні виклики, безпековий контекст Європи, а також політична відповідальність як нова норма для демократій у кризі. Секція розпочалася з питань культурної дипломатії та з дискусії про те, як інтеграція України може парадоксально ставати тригером євроскептичних настроїв у частини країн ЄС. Продовженням секційного засідання стало обговорення тем регіоналізації, сепаратизму, міграційної

кризи й політизації громадянського суспільства, а також питання трансформації політичної відповідальності в ЄС у ситуації безпекової кризи. Важливим безпековим «вузлом» став сюжет про потенціал Чорноморського регіону для стабільної та солідарної Європи. Результатом роботи третьої секції стали прикладні інтеграційні кейси: «м'яка сила» ЄС, демократичні механізми врядування в національній безпеці України в контексті євроінтеграції, очікувані зміни у структуруванні регіонального політичного процесу в разі вступу України до ЄС. Окремим домінуючим блоком стала інформаційна війна навколо євроінтеграції: доповідь про інструменти російських інформаційних маніпуляцій щодо вступу України до ЄС.

Узагальнюючи проблематику конференції, можна сказати, що її дискусії сформували цілісну картину того, як війна і поствоєнний перехід одночасно переформатовують партійно-виборчі процеси, державні та громадянські інститути і європейський інтеграційний порядок денний. Центральними наскрізними поняттями стали довіра та легітимність (у вимірах трансформації інституційної довіри, легітимації влади у воєнному стані та нових цифрових практик демократії). Виборчо-партійний блок порушених питань підтвердив, що майбутні змагання (і в Україні, і в Європі) дедалі більше визначатимуть безпековий контекст, поляризація та конфліктна риторика, а також запит на антикорупційні рамки й переосмислення «правил гри» після завершення війни. Паралельно інституційна перспектива показала, що стійкість демократії в кризових умовах залежить не лише від формальних механізмів балансу влади та інституційної спроможності, а й від опірності до пропаганди, розвитку критичного мислення та ролі громадянського суспільства й волонтерства. Євроінтеграційні дискусії зафіксували, що рух України до ЄС неминуче поєднуватиметься з питаннями політичної відповідальності та протидії інформаційним маніпуляціям навколо вступу.

INTERNATIONAL CONFERENCE “POLITICAL INSTITUTIONS AND INSTITUTIONAL INTERACTIONS DURING AND AFTER WAR: UKRAINIAN, EUROPEAN, AND GLOBAL PERSPECTIVES”

Vitalii Lebediuk^a

^aPh.D., Associate Professor at the Department of National Security and Political Science, The National University of Ostroh Academy (Ostroh, Ukraine)